

IV. PROMIENIOWANIE ELEKTROMAGNETYCZNE

Promieniowanie elektromagnetyczne jako zjawisko zostało opisane już wielokrotnie. W poprzednich wydaniach raportów określono co to jest, gdzie występuje i jakie są podstawowe jego źródła. W tych materiałach nie podawano informacji, czy jest to zjawisko szkodliwe, jak dalece czy też można przejść nad tym zjawiskiem do porządku dziennego. Na dzień dzisiejszy nic się nie zmieniło. W dalszym ciągu powstają nowe źródła promieniowania, ich poziomy prawdopodobnie ulegają zmianie, uczeni zapamiętali badają czy promieniowanie jest szkodliwe i od jakiego poziomu jest to istotne dla zdrowia człowieka.

Pod koniec 2007 roku opublikowane zostało rozporządzenie Ministra Środowiska w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (D.U. Nr 221/2007, poz.1645), w którym określono konkretnie: sposób wyboru punktów pomiarowych, wymaganą częstotliwość prowadzenia pomiarów oraz sposoby prezentacji wyników pomiarów.

Zakres prowadzenia badań obejmuje pomiary natężenia składowej elektrycznej pola elektromagnetycznego w przedziale częstotliwości co najmniej od 3 MHz do 3000 MHz,.

Punkty pomiarowe, w których wykonuje się badania poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku, wybiera się w dostępnych dla ludności miejscach usytuowanych na obszarze województwa w:

- centralnych dzielnicach lub osiedlach miast o liczbie mieszkańców przekraczającej 50 tys.,
- pozostałych miastach,
- terenach wiejskich.

Na obszarze każdego województwa, dla każdego roku kalendarzowego z trzyletniego cyklu pomiarowego, wyznacza się po 15 punktów pomiarowych w dostępnych dla ludności miejscach, dla każdego z obszarów. Łącznie na terenie województwa wyznacza się 135 punktów pomiarowych dla trzyletniego cyklu pomiarowego, po 45 punktów pomiarowych dla każdego roku. Punkty pomiarowe należy równomiernie rozmieścić na terenie danego województwa w ramach obszarów.

Przy lokalizowaniu punktów pomiarowych, wymagane jest aby:

- sonda pomiarowa przyrządu, którym wykonuje się pomiary, znajdowała się na wysokości 2 m nad poziomem terenu na dielektrycznym statywie, w odległości nie mniejszej niż 100 m od rzutu anten instalacji radiokomunikacyjnych, radiolokacyjnych, radionawigacyjnych na powierzchnię terenu,
- unikać wpływu wtórnych źródeł pól elektromagnetycznych na wynik pomiaru,
- znajdowały się od siebie w odległości nie mniejszej niż 50 m.

Sonda pomiarowa powinna:

- zapewniać pomiar natężenia pola elektrycznego,
- posiadać sferyczną charakterystykę kierunkową lub umożliwić uzyskanie wyniku pomiaru odpowiadającego sferycznej charakterystyce kierunkowej.

Wymagana częstotliwość prowadzenia pomiarów jest następująca:

W każdym z 45 punktów pomiarowych, pomiary wykonuje się raz w roku kalendarzowym, w sposób nieprzerwany przez dwie godziny z częstotliwością próbkowania co najmniej jednej próbki co 10 sekund, pomiędzy godzinami 10.00 a 16.00 w dni robocze, w

temperaturze nie niższej niż 0° C, przy wilgotności względnej nie większej niż 75%, bez opadów atmosferycznych. Pomiarów w tych samych punktach powtarzane są co trzy lata.

Rozporządzenie obowiązuje od 1 stycznia 2008 roku.

W roku 2007 badania poziomów pól promieniowania elektromagnetycznego w Laboratorium Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska prowadzono w dwóch aspektach: badania monitoringowe i badania kontrolne.

Pomiary monitoringowe promieniowania elektromagnetycznego

Ze względu na fakt, iż rozporządzenie mówiące o zakresie i sposobie prowadzenia badań monitoringowych pól elektromagnetycznych w środowisku naturalnym ukazało się dopiero pod koniec roku, chcąc być w zgodzie z artykułem 123 ustawy Prawo ochrony środowiska, badania monitoringowe w roku 2007 prowadzono w taki sam sposób i w tych samych punktach co w roku 2006. Opis sposobu pomiarów oraz wykaz punktów omówiono szczegółowo w „Raportcie o stanie środowiska w województwie małopolskim w 2006 roku”. W tabeli 1 przedstawiono wyniki pomiarów PEM w latach 2006-2007.

Tabela 1. Wyniki pomiarów monitoringu promieniowania elektromagnetycznego

Nr punktu	wartość	2006			2007		
		E ₅₀	E _{rad}	S	E ₅₀	E _{rad}	S
		[V/m]	[V/m]	[mW/m ²]	[V/m]	[V/m]	[mW/m ²]
1	minimum	0,2	0,34	PWM	0,2	0,53	PWM
	średnia	0,321	0,411	PWM	0,4	0,64	PWM
	maksimum	0,9	0,48	PWM	0,8	0,75	PWM
2	minimum	PWM	0,31	PWM	0,1	0,16	PWM
	średnia	0,103	0,381	PWM	0,5	0,20	PWM
	maksimum	1,2	0,4	PWM	0,8	0,21	PWM
3	minimum	0,1	0,41	PWM	0,2	0,64	PWM
	średnia	0,745	0,510	PWM	0,6	0,79	PWM
	maksimum	2,2	0,66	PWM	1,6	1,03	PWM
4	minimum	0,1	0,08	PWM	0,2	0,12	PWM
	średnia	0,100	0,106	PWM	0,2	0,16	PWM
	maksimum	0,1	0,17	PWM	0,3	0,26	PWM
5	minimum	0,1	0,66	PWM	0,1	0,34	PWM
	średnia	0,100	0,818	PWM	0,3	0,42	PWM
	maksimum	0,1	1,02	PWM	0,5	0,53	PWM
6	minimum	0,9	0,98	PWM	0,2	0,51	PWM
	średnia	0,951	1,58	1,98	0,5	0,82	PWM
	maksimum	1	2,41	2,95	0,8	1,25	PWM
7	minimum	2,2	0,2	PWM	0,8	0,31	PWM
	średnia	2,200	0,232	PWM	1,1	0,36	PWM
	maksimum	2,2	0,26	PWM	1,5	0,40	PWM
8	minimum	PWM	0,52	PWM	0,1	0,27	PWM
	średnia	0,099	0,583	PWM	0,3	0,30	PWM
	maksimum	0,3	0,67	PWM	0,6	0,35	PWM
9	minimum	PWM	0,84	PWM	0,2	0,87	PWM

	średnia	0,002	1,014	2,58	0,4	1,05	PWM
	maksimum	0,1	1,21	4,28	0,7	1,25	PWM
10	minimum	PWM	1,28	3,27	0,1	0,66	PWM
	średnia	0,038	1,557	4,46	0,3	0,81	PWM
	maksimum	0,1	1,83	6,46	0,5	0,95	PWM
11	minimum	PWM	0,95	PWM	0,2	0,15	PWM
	średnia	0,845	1,11	PWM	0,4	0,18	PWM
	maksimum	1,4	1,57	PWM	0,7	0,25	PWM
Wartości dopuszczalne		1000	20	100	1000	20	100

PWM – poniżej wartości oznaczalności

Zmierzone w latach 2006-2007 w 11 punktach monitoringowych poziomy pól elektromagnetycznych kształtowały się zdecydowanie poniżej wartości dopuszczalnych.

Pomiary kontrolne promieniowania elektromagnetycznego

W roku 2007 laboratorium przeprowadziło kilkanaście pomiarów kontrolnych źródeł promieniowania elektromagnetycznego. Powodem większości tych kontroli były skargi, zazwyczaj na stacje bazowe telefonii komórkowej. W ramach każdej kontroli wykonano pomiary w kilkudziesięciu pionach pomiarowych. Przeglądając kilkaset wyników pomiarów stwierdzić można, że tylko w pojedynczych przypadkach wielkości zarejestrowane osiągają kilka procent wartości dopuszczalnych, w pozostałych przypadkach są poniżej wartości oznaczalności (około 2% wartości dopuszczalnych).